

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 22 mars 1927 kl. 3 e. m.

Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, nr 2, i anledning av väckt motion angående beredande av särskild kompetens för fullgörande av vissa med styresmansbefattning för sjukvårdsanstalt förenade åligganden.

Uti en inom andra kammaren avgiven och till kammarens andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 75, har fröken Wellin hemställt, "att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte utreda frågan om beredande av särskild kompetens för fullgörande av de med styresmansbefattningen för sjukvårdsanstalter förenade administrativa och ekonomiska åligganden samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen eventuellt kan giva anledning".

Motionen.

Beträffande motiveringen för denna hemställan får utskottet hänvisa till motionen.

Till utskottet hava yttranden över motionen avgivits av medicinalstyrelsen, Svenska landstingsförbundets styrelse och centralstyrelsen för Sveriges läkarförbund, vilka yttranden återfinnas som bilagor till utskottets utlåtande (Bil. 1—3).

*Yttranden
över
motionen.*

För ernående av önskvärd kompetens hos styresmännen vid sjukvårdsanstalterna har motionären tänkt sig "specialkurser i administrativ och ekonomisk förvaltning för de yngre läkare, som aspirera på överläkarbefattningar vid sjukvårdsanstalter och som äga fallenhet för den styresmannen —direktören påvilande verksamheten". Kurserna skulle åstadkommas genom samverkan mellan för frågans lösning intresserade, d. v. s. staten, landstingen och vissa kommuner, eventuellt även vissa läkarföreningar.

Utskottet.

Av skäl, som anförts i styrelsens för Svenska lasarettsläkarföreningen av medicinalstyrelsen åberopade yttrande, kan ifrågasättas, om dylika kurser skulle kunna bliva av någon nämnvärd betydelse för det avsedda ändamålet. Detta gäller särskilt i fråga om styresmannens administrativa uppgifter men även i viss mån i fråga om den ekonomiska förvaltningen. På sistnämnda område har utvecklingen dessutom gått i den riktningen, att överläkaren-styresmannens inflytande allt mer begränsats, en utveckling, som utskottet anser lycklig särskilt med hänsyn till vikten av att överläkaren får så ostört som möjligt ägna sig åt sin egentliga uppgift. Denna utveckling har be-

främjats genom den nya landstingslagen och skulle ytterligare stödjas genom införandet av den i medicinalstyrelsens yttrande anförda föreskriften i "1926 års lasarettstadgesakkunniges" förslag till sjukhusstadga.

Emellertid är den i motionen framförda frågan om styresmännens kompetens av stor betydelse, och det är därför att förvänta, att den jämte därmed sammanhängande spörsmål till fullo beaktas och allsidigt prövas vid utarbetandet av det förslag till ny sjukhuslag med tillhörande stadga, som Kungl. Maj:t torde komma att framlägga för nästkommande års riksdag.

På grund av vad som sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte föranleda någon andra kammarens åtgärd.

Stockholm den 22 mars 1927.

Å utskottet vägnar:

NILS HOLMSTRÖM.

Närvarande: herrar *Holmström* i Gävle, *Petersson* i Broaryd, *Brännberg*, *Holmberg*, fröken *Wellin*, herrar *Lundén*, *Högström*, *Lundkvist*, *Göransson** och *Smedh**.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av fröken *Wellin*, som ansett, att utskottet bort hemställa om bifall till motionen, samt till ytterligare belysning av det i motionen framställda förslaget åberopat en artikel i 4:e häftet (febr. 1927) av "Zeitschrift für das gesamte Krankenhauswesen" över ämnet "Ausbildung von Krankenhausleitern?", författad av Geheimrat Alter, Düsseldorf, och i svensk översättning så lydande:

»Utbildning av sjukhusledare?

Hos en kommunal ledande förening har för ej så länge sedan gjorts förfrågan hur och var möjlighet finnes att låta en befattningshavare avlägga prövning i sjukhusförvaltning. Föreningen hänvisade frågan till ett sakkunnige-utskott, dettas upplysningsavdelning måste svara, att den icke kände till något ställe i Tyskland, där en sådan examen kunde avläggas; dylik examen och därför erforderlig kurs finnas f. n. tyvärr endast i Förenta staterna.

Jag tror, att denna lilla inledning rättfärdigar några korta reflexioner.

Hur danas hos oss i Tyskland en "sjukhusledare"?

Först och främst den "ledande läkaren".

Om i dag i en "A-Stadt" ett sjukhus uppföres eller blir ledigt, så följer utnämmandet av en ledande läkare efter olika, mången gång rätt egendomliga och för det egentliga ändamålets säkerställande, den bästa sjukvård, icke alltid avgörande synpunkt; om uppgiften är stor nog kommer först och främst en akademiskt utbildad person i fråga — särskilt om till äventyrs en "professor" har sin verksamhet i en närbelägen "B-Stadt". Den enda synpunkt, som alltid blir förbisedd och ofta fullkomligt skjuten åt sidan, är frågan om erfarenhet och praktik inom sjukhusledningen; alltså den kvalifikation, som egentligen borde gå framför varje annan. Denna kvalifikation måste skjutas å sido, ty den förefinnes blott hos ett fåtal; ingen läkare har under sin studietid lärt något om sjukhusväsen och även därefter finnes det, bortsett från sinnessjukhusläkarne, som måste intressera sig för anstaltsväsen, bland 100 assistentläkare knappast 2 eller 3, som göra sig möda eller taga sig tid att lära känna det stora och mångsidiga, för hälsovården och — medelbart eller omedelbart — för stora grenar av folkushållningen så viktiga sjukhusväsendet. Den, som blir ledande läkare köper sig ibland, lånar oftare "Dietrich-Grober" och förlitar sig för övrigt på den skyddsängel, som den käre Guden alltid ställer till sjukhusens förfogande — och vilken sedan inom sitt skyddsområde har en erfaren husmor och en duktig syssloman. Går allt väl och tiden tillåter, förvärvar sig slutligen en av sådana hjälpkrafter "ledd", ledande läkare under årens lopp den kännedom om sjukhusväsen, som man egentligen skulle kunna fordra av alla statsexaminerade.

Är detta tillstånd egentligen icke litet ovärdigt? Och först och främst kan man försvara det ur hälsovårds- och förvaltningssynpunkt? Och det är väl principiellt sett och i hög grad icke rationellt, om det invecklade, känsliga, alltid dyrbara och i olämpliga händer icke sällan farliga maskineriet inom den slutna vården ledes av en cheffingenjör, som varken känner detta maskineris detaljer eller behärskar dess arbetsmjlighet och be-tjäning.

Det måste utan vidare erkännas, att den ledande förvaltningstjänstemannen, då han erhåller en sådan ställning i sjukhusförvaltningen, i regel är bättre utbildad för denna specialuppgift än den ledande läkaren. Oftast rör det sig om män, som, innan de nå en ledande ställning, under åratals hava praktiskt arbetat inom sjukhusförvaltningen. Men stundom förekomma även här märkvärdiga ting. Jag känner en rad av fall, då personer, som ditintills aldrig varit verksamma inom sjukhus, plötsligt kallas att intaga plats såsom ledande förvaltningstjänstemän. Trenne särskilt anmärkningsvärda fall från ansedda sjukhus hava under sista tiden kommit till min kännedom: ena gången var det en tjänsteman från stadens gasverk, i andra fallet en herre, som ditintills varit verksam inom den statistiska avdelningen

och faktiskt ännu aldrig i sitt liv varit inom ett sjukhus, i det tredje fallet var det en i sjukvårdsväsen lika grundligt utbildad f. d. överstelöjtnant. Men även i bästa fall sakna de herrar, som genom befordran bliva ledare av sjukhusväsendet, trots sin mångåriga verksamhet inom sjukhus, ofta förmågan att överblicka sjukhusväsendet, utan vilken en ledande tjänsteman i dag även inom ett mindre sjukhus icke mera kan arbeta ändamålsenligt. Eftersom därförutan en rationell drift blir omöjlig, intill dess den nödvändiga överblicken genom vana förvärvats.

Under alla omständigheter hotas ledarens utveckling under hittillsvarande förhållanden åtminstone av faran av en inskränkt överblick, som ej alltid kan övervinnas av personlig duglighet. Den, som erhållit sin utbildning inom en och samma förvaltning, är lätt fallen för att betrakta förhållandena inom denna förvaltning såsom de bästa; härav följer lätt obenägenhet för ändamålsenliga förändringar och värdefulla framsteg, en obenägenhet, som mången gång på ett bedrövligt sätt hindrar utvecklingen, också därför att föredraganden i förvaltningsfrågor i regel ej förstår mycket av sjukhusväsen och föredraganden i finansfrågor i alla fall principiellt är obenägen för allt nytt.

Det är ju illa, att man alltid måste hänvisa till Amerika, när man hos oss finner förhållandena otillfredsställande och vill utpeka något bättre. Men även i detta fall är man där före oss; icke till följd av onyttig examensiver utan på grund av nyktert affärssinne och kannedom om att ett skadligt driftfel ofördröjligen på ändamålsenligt sätt skall avhjälpas.

I Amerika finnas redan nu vid en rad universitet, särskilt vid Marquette-universitetet, *högskolekurser för utbildning i sjukhusväsen*, vilka i olika avdelningar meddela icke blott läkare och tjänstemän utan även sjuksköterskor (Schwestern) och andra utbildningsvilliga en fullkomlig skolning inom alla sjukhusväsendets områden och avsluta denna utbildning med en facklig prövning och utfärdandet av betyg. Utbildningstidens längd växlar för de olika grupperna och efter kursdeltagarnas olika förkunskaper; den räcker för de minst kunniga ("rohem Material") 4 år; för de väl förberedda, särskilt för läkare, avhållas snabbkurser, då på 3 månader meddelas kunskap inom alla sjukhusväsendets områden. Undervisningsämnen äro: alla hygieniska krav på sjukhusledaren, byggnadsfrågor, inredning, drift, rättsförhållanden, samtliga förvaltningsuppgifter, bokföring, hushållsväsendet, andra ekonomifrågor (tvätt), förråd, utbildning och uppfostran av personal, särskilt av sjukvårdspersonal, hjälpverksamhet inom sjukhuset med tillbehör — i korthet allt vad en sjukhusledare i vår tid måste veta.

Vore det icke ändamålsenligt, om man också hos oss i Tyskland en gång begynte med dylika kurser? De nödvändiga fordringarna voro visserligen icke härmed tillgodosedda. Dessa kunna i fråga om läkarna blott tillgodoses genom att sjukhusväsendet ingår såsom ett undervisnings- och examensämne i läkarutbildningen. För utbildning av förvaltningstjänstemän inom

sjukhusväsendet fordras specialkurser; för en förvaltningsskola saknas lärarekrafter och åskådningsmateriell, en större del av utbildningen måste förläggas till själva sjukhuset. Deltagande i dylik utbildningskurs — vilken jag, trots min obenägenhet för examensprov, dock anser bör sluta med en avgångsprövning — måste bliva obligatorisk för varje förvaltningstjänsteman, som söker nå en ledande ställning inom ett sjukhus; endast den, som innehar intyg om utbildning inom sjukhusväsendet, bör kunna ifrågakomma för dylik tjänst.

Det vore i högsta grad önskvärt, att vederbörande inom riket och inom länderna, till vilka jag också räknar de kommunala föreningarna, ville ägna denna fråga en ingående uppmärksamhet. De nuvarande förhållandena äro efter den senare tidens utveckling av sjukhusväsendet i längden ohållbara, de äro också med hänsyn till ekonomiseringen av hälsovården, vilken vi av intresse för folkhälsans förbättrande med alla medel måste främja, icke rationella och försvarbara.”

Bil. 1.

Till riksdagens andra kammares andra tillfälliga utskott.

I skrivelse till kungl. medicinalstyrelsen den 11 februari 1927 har Kungl. Maj:t anbefallt styrelsen, bland annat, att avgiva och till riksdagens andra kammares andra tillfälliga utskott senast den 1 mars 1927 överlämna av utskottet begärt yttrande över en inom kammaren av ledamoten fröken B. Wellin väckt motion, nr 75, angående beredande av särskild kompetens för fullgörande av vissa med styresmansbefattning för sjukvårdsanstalt förēnade åligganden.

Sedan styrelsen i anledning härav infordrat och bekommit ett av styrelsen för svenska lasarettsläkarföreningen i detta ärende avgivet, den 20 innevarande februari dagtecknat yttrande, får styrelsen härmed till utskottet överlämna detta yttrande, vilket styrelsen tillåter sig att såsom eget utlåtande åberopa, därvid styrelsen vill tillägga följande uttalande.

Statsrådet och chefen för kungl. socialdepartementet har, jämlikt av Kungl. Maj:t erhållit bemyndigande, den 15 oktober 1926 tillkallat fyra sakkunniga för att inom departementet biträda vid fortsatt behandling av 1920 års lasarettstadsgekommittēs förslag till allmän sjukhusstadga m. m.

I sitt med anledning härav den 15 januari 1927 avgivna betänkande hava dessa sakkunniga (”1926 års lasarettstadsgeakkunnige”) föreslagit följande, i § 12 av deras förslag till ”Stadga angående lasarett, sjukstugor och tuberkulossjukvårdsanstalter” intagna föreskrift:

” — — — Direktionen äger att bestämma,

att styresmannen skall, innan han vidtager åtgärd, som är av beskaffenhet att medföra utgift och icke av direktionen anbefallts eller är av oväsentlig betydelse, rådföra sig med en eller två av direktionen utsedda ledamöter av densamma,

att styresmannen skall gemensamt med sagda ledamöter förbereda behandlingen inom direktionen av sådana ärenden, som icke beredas av direktionens ordförande; samt — — — — ”.

Mot dessa föreskrifter har icke någon erinran blivit av styrelsen framställd i dess, efter erhållen remiss, den 5 februari 1927 till Konungen avgivna utlåtande över lasaretsstadgesakkunnigas betänkande.

Därest dessa föreskrifter om en rådgivande nämnd intagas i en eventuell, lasarettens berörande ny författning, synas därmed vissa garantier i den av motionären angivna riktningen vara för handen.

Stockholm den 24 februari 1927.

B. BUHRE.

Einar Edén.

Gustaf Tägtström.

Avskrift.

Till kungl. medicinalstyrelsen.

Styrelsen för svenska lasaretsläkareföreningen, som genom remiss från kungl. medicinalstyrelsen satts i tillfälle att yttra sig över en av fröken Bertha Wellin i riksdagen väckt motion, i vilken hemställes, att Kungl. Maj:t måtte utreda frågan om beredande av särskild kompetens för fullgörande av de med styresmannabefattningen för sjukvårdsanstalter förenade administrativa och ekonomiska åligganden, får med anledning härav vördsamt avgiva följande yttrande.

Fröken Wellin avser att med sin motion komplettera nu gällande lasaretsstadga samt även det förslag till lasaretsstadga, som av 1926 års sakkunniga nu avgivits, och i vilka intet finnes stadgat angående beredande av dylik kompetens.

Angående sättet för avhjälpande av den enligt fröken Wellins uppfattning nu rådande bristen på kompetens har motionären ganska obestämt och ofullständigt uttalat sig. Av motiveringen till hennes motion framgår dock, att hon anser, att specialkurser, för vilka 1:ste provinsialläkarekurserna kunde tjäna till förebild och vilka lämpligen kunde förläggas till något lasarett eller annat sjukhus, borde anordnas, samt att deltagarne i dessa kurser skulle utgöras av yngre läkare, som i en framtid aspirera på styresmannabefattningar.

Styrelsen kan för sin del ej annat än instämma med motionären i att det skulle vara önskvärt, om till styresmannabefattningarne funnos att tillgå läkare, fyllda med vetande i administrativa och ekonomiska frågor, med vilka de kunde befrukta sitt blivande verksamhetsfält, men styrelsen måste på nedan anförda skäl ställa sig avvisande mot tanken, att de av motionären anbefallda specialkurserna skulle kunna meddela en blivande styresman sådana kunskaper eller sådan erfarenhet, att hans kompetens därigenom bleve i nämnvärd grad förökad.

Styrelsen anser nämligen, att styresmannens huvuduppgift består i att vara den sammanhållande kraften inom sjukvårdsinrättningen med tillräcklig

myndighet och taktkänsla att upprätthålla disiplinen inom ett sjukhus olika element samt vidare att i plikt-känsla, omtanke och sparsamhet vara en föresyn. En styresman, som är utrustad med erforderliga egenskaper härutinnan, kan givetvis utöva ett stort och gynnsamt inflytande på sjukhusets administration, likaväl som genom hans bristande förmåga i dessa hänseenden mycket kan ställas oändamålsenligt.

Tydiligen har det föresvävat fröken Wellin, att just på detta område mycket skulle kunna vinnas genom deltagande i de av henne föreslagna specialkurserna. För styrelsen står det däremot klart, att möjligheterna till utbildning på detta område äro mycket obetydliga. De egenskaper, som dana en chef, kunna svårigen förvärfvas samt endast till en ringa del genom undervisning göras mera fruktbärande.

I viss mån annorlunda ställer sig frågan om de ekonomiska uppgifter, som höra till styresmannakallet. Härutinnan kunde ju tänkas, att styresmannen under sin verksamhet skulle kunna ha nytta av honom genom undervisning bibringat vetande. Detta torde emellertid endast i ringa grad vara händelsen, i synnerhet som hans arbete med sjukhusets ekonomi under senare år allt mera inskränkts och tendensen att ytterligare inskränka densamma är oförtydlig. I de flesta landstingsområden upphandlas nämligen genom landstingsmyndigheternas försorg ett stort antal av de för lasarettens behov viktigaste artiklarna ss. bränsle, alla linnepersedlar, sängutrustning m. m., genom direktionernas försorg antagas entreprenadanbud å livsmedel, tvättmedel och mångenstädes även förbandsartiklar, varföre styresmannens direkta inflytande på anskaffningen av för lasarettets drift nödvändiga artiklar oftast inskränker sig till inköp av instrument och en del i hänseende till kostnaderna mindre betydande förbrukningsartiklar.

Då en nyutnämnd lasarettläkare nu för tiden äger bakom sig ett 10-tal år tillbragta under arbete på sjukhus och då han under detta sitt arbete måst göra sig förtrogen med den materiel, varmed han dagligen och stundligen handskas och av vilket han är i så hög grad beroende, torde hans kompetens på detta område ej allvarligt kunna sättas i fråga.

Då enligt vad styrelsen här ovan anfört föga anledning finnes att antaga, att de av fröken Wellin i hennes motion föreslagna specialkurserna för utbildande av blivande styresmän vid lasaretten nämnvärt skulle kunna höja styresmännens kompetens, anser sig styrelsen för sin del ej kunna förorda, att några åtgärder vidtagas för att förverkliga motionens syften.

Sala och Södertälje den 20 februari 1927.

Å styrelsens för Svenska lasarettsläkareföreningen vägnar:

EMIL HEDLUND.

Silas Lindquist.

Till andra kammarens andra tillfälliga utskott.

Genom remiss den 8 dennes har andra kammarens andra tillfälliga utskott berett Svenska landstingsförbundets styrelse tillfälle att till utskottet inkomma med yttrande över en av fröken Wellin i andra kammaren väckt motion n:r 75 angående beredande av särskild kompetens för fullgörande av vissa med styresmansbefattning för sjukvårdsanstalt förenade åligganden. Med anledning härav har förbundsstyrelsen äran anföra följande.

Frågan om ett effektivt ordnande av sjukhusens ekonomiska förvaltning är synnerligen betydelsefull och åtminstone för landstingsanstalternas vidkommande just nu aktuell. Genom den nya landstingslagen har bl. a. i princip fastslagits förvaltningsutskottets rätt och skyldighet att utöva ekonomiskt överinseende över sjukvårdsinrättningarna, och de förslag till sjukhuslag och därtill hörande stadga, som nyligen framlagts av inom socialdepartementet tillkallade sakkunniga, avse bl. a. att närmare reglera dessa förvaltningsutskottets ekonomiska uppgifter på sjukhusförvaltningens område. I omförmälda stadgeförslag lämnas också rätt för vederbörande sjukhusdirektion att för tillgodoseende av sjukhusekonomin och beredningen av förvaltningsangelägenheterna bland sig utse en eller flera verkställande ledamöter, med vilka läkaren-styresmannen skall äga skyldighet att rådgöra, innan han vidtager åtgärd, som är av beskaffenhet att medföra utgift, och vilka samman med läkaren skola delta i beredningen av de ärenden, som skola behandlas i direktionen. "De sakkunniga hysa", heter det i motiveringen till hithörande stadganden, "den uppfattningen, att införandet av dylika överläggningar snart nog skall leda därhän, att samtliga förvaltningsfrågor av sådan art att de icke utan vidare falla inom sysslomannens befogenhet komma att dryftas i samråd mellan styresmannen och sagda ledamöter, och härmed torde den ständiga delaktighet i ledningen av sjukhusets angelägenheter, som direktionen kan åstunda, erhållas i tillfredsställande omfattning."

Från landstingsförbundets sida har vid upprepade tillfällen, särskilt i yttranden över förslaget till lag om landsting samt över lasaretsstadgekommitténs och nu senast lasaretsstadgesakkunnigas betänkande ägnats uppmärksamhet åt frågan om åstadkommande av en god ekonomisk sjukhusförvaltning. I fråga om sistnämnda betänkande har styrelsen för sin del förordat det ovan relaterade stadgandet om verkställande direktionsledamöter såsom ägnat att främja den ekonomiska förvaltningen samt dessutom föreslagit införande av bestämmelser, som förpliktiga direktionen eller styresmannen att i frågor angående sjukhusets ekonomiska förvaltning inhämta yttrande från sysslomannen. Ett dylikt stadgande motiverades enligt styrelsens mening direkt av sysslomannens tjänsteställning och åliggande i övrigt.

I detta sammanhang må även framhållas förbundsstyrelsens vid flera tillfällen gjorda erinringar angående den vikt och betydelse, som sysslomantjänsten och dess besättande med lämplig person äger för en ekonomisk sjukhusdrift, samt att varken de kompetensfordringar, som ställas på sysslomannen, eller de löneförmåner, som bjudas honom, alltid torde svara mot den betydelse, som tjänsten i fråga sålunda ägde. Sitt intresse för att sysslomännen bibringas nödig utbildning för att rätt fullgöra sina viktiga upp-

gifter har förbundsstyrelsen visat genom att med anslag från landsting, städer utanför landsting och staten, anordna en utbildningskurs för sjukhussysslomännen. Kursen i fråga hölls under tiden 7—19 maj 1923, och i densamma deltog inemot ett 90-tal sjukhussysslomän och deras medhjälpare. De vid kursen hållna föreläsningarna sammanfördes till en bok, som utkommit i två upplagor. Ett exemplar av boken i fråga bilägges härjämte

— Bilaga 1 —.

Enligt styrelsens mening torde dylika tid efter annan återkommande kurser för sjukhussysslomän vara starkt av behovet påkallade och i hög grad ägnade att främja en ekonomisk sjukhusförvaltning. Detta spörsmål står enligt styrelsens förmenande i nära samband med den av motionären väckta frågan och torde lämpligen, om utredning av densamma kommer till stånd, böra utredas samtidigt därmed.

Den framlagda motionen tager utslutande sikte på den administrativa och ekonomiska ledning av sjukvårdsanstalterna, som utövas av läkarenstyresmannen. "Ledningen av en stor, modern sjukvårdsanstalt med ansvar för dess administration och ekonomi är", säger motionären, "ingen uppgift av sekundär natur, ingen bisyssla i egentlig mening. Det kan då icke längre vara lämpligt eller riktigt att förutsätta, att en läkare, han må vara aldrig så skicklig och framstående såsom läkare inom sitt fack utan vidare — — — skall vara färdig för dessa stora vid sidan om hans egentliga verksamhet liggande uppgifter — — —. Det torde — — — icke på något annat förvaltningsområde förekomma, att ett med motsvarande ansvar förenat administrativt och ekonomiskt chefskap påläggas en man, utan att han beretts tillfälle att mera grundligt — — — förbereda sig härför. Det antagandet synes därför riktigt, att tiden nu är inne för anordnande av specialkurser i administrativ och ekonomisk förvaltning för de yngre läkare, som aspirera på överläkarebefattningen vid sjukvårdsanstalter och som äga fallenhet för den styresmannen-direktören påvilande verksamheten. (Detta naturligtvis under förutsättning att det även i fortsättningen anses lämpligt, att de rent ekonomiska ärendena få inkräkta på läkarens strängt upptagna arbetstid.)"

Till vad motionären sålunda anfört om betydelsen av att den, som har att svara för ett sjukhus' ekonomiska förvaltning, är i besittning av nödiga kvalifikationer och kunskaper på förevarande område, kan styrelsen i stort sett uttala sin anslutning dock utan att vid de föreslagna kurserna knyta samma stora förhoppningar som motionären. Med den omfattning, som själva läkargärningen fått för lasarettsläkaren, torde nämligen enligt styrelsens mening utvecklingen inom sjukhusförvaltningen komma att och böra gå i den riktningen, att det ekonomiska och administrativa arbetet alltmera överflyttas från honom för att i stället läggas på sysslomannen och ovan omförmälda verkställande direktionsledamöter. Det slutliga resultatet av en dylik utveckling torde väl för de största sjukhusens vidkommande böra bli det, att även hos oss, såsom redan skett flerstädes i utlandet, anstaltens ekonomiska ledning helt skiljes från den medicinska. Härutinnan har styrelsen redan i sitt den 28 juni 1923 avgivna yttrande över då föreliggande förslag till allmän sjukhusstadga uttalat sig för att lagstiftningen borde bereda möjlighet för tillsättande av en icke läkare såsom ekonomisk styresman. Då emellertid åtminstone f. n. en dylik uppdelning av sjukhusledningen kan anses strängt av behovet påkallad allenast för våra största sjukhus, och då möjlighet till en dylik uppdelning

tydligt kan beredas genom utnyttjande av rätten för Kungl. Maj:t att för särskild sjukvårdsinrättning utfärda bestämmelser vid sidan av sjukhusstadgan, har styrelsen i sitt utlåtande över det nu föreliggande lasarettstadgeförslaget icke påyrkat några särskilda bestämmelsers intagande i stadgan i omförmält syfte. Att döma av ovan i motionen inom parentes gjorda uttalande, synes ej heller motionären vara främmande för uppfattningen, att den sålunda av styrelsen skisserade utvecklingsgången vore den lämpligaste. Även från läkarhåll har framhållits vikten av att vid de stora sjukhusen ledningen av den ekonomiska förvaltningen skiljes från den medicinska ledningen. Till belysande av detta spörsmål bilägges härjämte ett i Sveriges landstings tidskrift intaget föredrag av professor Hjalmar Forssner om "Förhållandet mellan den medicinska och den ekonomiska ledningen inom sjukhusförvaltningen" — Bilaga 2 —. Med den uppfattning, styrelsen hyser om den lämpligaste utvecklingen beträffande handhavandet av det ekonomiska styresmansskapet vid lasaretten, torde de av motionären föreslagna kurserna knappast kunna tillerkännas mer än interimistisk betydelse. Styrelsen kan ej heller underlåta att framhålla, dels att ifrågasatta kurser torde vara ägnade att åstadkomma en i och för sig föga önskvärd förlängning av lasarettsläkarens redan nu avsevärda utbildningstid, dels att under inga förhållanden genomgåendet av dylik kurs får utgöra obligatoriskt villkor för erhållande av lasarettsläkarbefattning eller styresmansbefattning.

Av det sagda torde framgå, att styrelsen utan att i allo dela motionärens uppfattning beträffande betydelsen av de ifrågasatta kurserna likväl anser de i motionen framförda frågorna eller därmed sammanhängande spörsmål, framför allt de angående sjukhussystemmännens utbildning, vara av synnerligen stor vikt. Enligt styrelsens mening böra dessa spörsmål beaktas och upptagas till prövning i samband med den slutliga utformningen av den nya sjukhuslagen med tillhörande stadga.

Stockholm den 2 mars 1927.

För svenska landstingsförbundets styrelse:

JOHAN v. BAHR.

Sven Odén.

Bil. 3.

Till riksdagens andra kammaras andra tillfälliga utskott.

Med anledning av att centralstyrelsen för Sveriges läkarförbund beretts tillfälle att inkomma med yttrande över en i andra kammaren väckt motion av fröken Wellin (nr 75) angående beredande av särskild kompetens för fullgörande av vissa med styresmansbefattning för sjukvårdsanstalter förknäade åligganden, vill centralstyrelsen anföra följande.

Centralstyrelsen håller före, att visst fog finnes för de av motionären framlagda synpunkterna och att det är av vikt att sörja för att en styresman vid lasarett är väl förfaren i även administrativa och ekonomiska frågor, som beröra det lasarett, vars närmaste ledning blivit honom anförtrodd.

Däremot är styrelsen för sin del icke övertygad om att specialkurserna i administrativ och ekonomisk förvaltning för de yngre läkare, som aspirera på överläkarbefattningar vid sjukvårdsanstalter och som äga fallenhet för den styresmannen-direktören påvilande verksamheten skulle vara nödvändiga för att nå detta mål.

Anordnandet av en särskild kurs synes centralstyrelsen vara en alltför omfattande åtgärd och jämförelsen med 1:e provinsialläkarkursen är haltande. I den senare kursen är det avsett att i trenne ämnen, farmaceutisk kemi, författningskunskap och hygien giva vederbörande färdighet att i mycket stor utsträckning självständigt fullgöra djupa specialkunskaper krävande tjänsteförrättningar. I det föreliggande fallet skulle uppgiften vara att inom till dömes trenne ämnen, sjukhushygien, författningskunskap och möjligen varukännedom lämna kunskaper tillräckliga för att kunna bereda ärendena för behandling i den beslutande direktionen. Bibringandet av de sistnämnda kunskaperna är givetvis önskligt men åtminstone i de bägge förstnämnda ämnena skulle detta i tillräcklig grad kunna ske under studierna till medicine licentiatexamen. Det kunskapsstoff, som bör meddelas, synes sålunda under alla förhållanden knappast erfordra ordnandet av en särskild kurs.

Härtill kommer att under de många års underordnad tjänstgöring vid lasarett, som är nödvändig för att nå ordinarie lasarettsläkarbefattning, den unge läkaren har ständigt tillfälle att under erfaren lasarettläkares ledning sätta sig in i sådana frågor och att på de stora lasaretten med flera överläkare direktionen ju har rätt att bland dem utse vilken de vilja ha till styresman och att väl i regel någon av överläkarne genom sin tidigare verksamhet förvärvat de kunskaper och den vana, som äro behöfliga för denna del av arbetet.

På grund av ovanstående får centralstyrelsen för sin del avstyrka motionen.

Stockholm den 10 mars 1927.

Centralstyrelsen för Sveriges läkarförbund.

ISRAEL HEDENIUS.

Gottfrid Törnell.